

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

методичні рекомендації до виконання курсового проєкту для здобувачів
вищої освіти ступеня «Бакалавр» спеціальності 181 «Харчові технології»
денної форми навчання

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 664.003.1

Е45

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту МНАУ від 24.04.2025р. протокол № 8.

Укладач:

Т. Г. Олійник – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Дранус Л.С. – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Чебан Ю. Ю. - к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

Миколаївський національний аграрний
університет, 2025

Зміст

	стор.
Вступ	4
1. Мета та завдання курсового проєкту.....	5
2. Тематика курсових проєктів та приклади змісту окремих тем.....	6
3. Структура, основні етапи підготовки і написання курсового проєкту.....	12
4. Вимоги до оформлення курсового проєкту	16
5. Критерії оцінки курсового проєкту.....	20
6. Організація захисту курсового проєкту.....	21
Рекомендована література	20
Додаток А. Орієнтовна тематика курсових проєктів	22
Додаток Б. Зразок титульної сторінки.....	23
Додаток В. Зразок плану курсового проєкту.....	25

ВСТУП

У сучасних умовах трансформації економіки, глобалізації та цифровізації бізнес-процесів підприємство залишається ключовим структуроутворюючим елементом економічної системи. Саме на підприємствах харчової промисловості зосереджено висококваліфіковані кадри, впроваджуються інноваційні технології, цифрові рішення та сучасні підходи до управління, вирішуються завдання раціонального використання ресурсів, підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності продукції. Особливої актуальності набувають питання сталого розвитку, енергоефективності та адаптації підприємств до сучасних викликів.

У таких умовах зростає потреба у фахівцях, які володіють не лише фундаментальними економічними знаннями, а й сучасними управлінськими компетентностями, здатністю до аналітичного мислення, прийняття ефективних управлінських рішень та використання цифрових інструментів у професійній діяльності.

Методичні рекомендації містять основні вимоги щодо змісту та оформлення, організації виконання, порядку захисту і оцінювання курсової роботи з урахуванням сучасних освітніх підходів та вимог ринку праці.

Письмова робота, що виконується здобувачем вищої освіти рівня «бакалавр», є важливою складовою освітнього процесу, яка дозволяє оцінити рівень засвоєння теоретичних знань, сформованість практичних навичок, здатність до самостійного дослідження, аналізу та обґрунтування управлінських рішень за обраною спеціальністю.

Курсовий проєкт повинна виконуватися на матеріалах реально функціонуючого підприємства, що забезпечує її практичну спрямованість, актуальність та наближеність до реальних умов господарювання, а також сприяє формуванню професійних компетентностей майбутнього фахівця.

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ

Курсовий проєкт – це оформлена здобувачем вищої освіти звітна документація (у вигляді пояснювальної записки та, за потреби, графічного матеріалу), що містить комплексне вирішення питань діяльності підприємства, а також детальне опрацювання окремої (спеціальної) задачі. Курсовий проєкт має визначену структуру, зміст та послідовність виконання.

Робота виконується здобувачем вищої освіти на матеріалах конкретного підприємства виробничого профілю та передбачає розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності його діяльності. Зокрема, це може включати удосконалення виробничих процесів, оптимізацію організаційної структури управління, впровадження сучасних технологій, розроблення заходів щодо підвищення продуктивності, конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємства, а також удосконалення системи менеджменту.

Виконання курсового проєкту з дисципліни «Економіка підприємств харчової промисловості» є важливою складовою освітнього процесу. Його метою є поглиблення теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни, та формування практичних навичок їх застосування при вирішенні прикладних економічних і організаційних завдань.

У процесі виконання курсового проєкту здобувач вищої освіти здійснює аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства, виконує необхідні економічні розрахунки, обґрунтовує управлінські рішення, а також узагальнює кращий вітчизняний і зарубіжний досвід організації виробництва з урахуванням сучасних умов господарювання.

Здобувач вищої освіти повинен самостійно здійснити пошук і опрацювання наукової, навчальної та аналітичної літератури, проаналізувати статистичні та звітні дані підприємства чи галузі, продемонструвати вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення конкретних економічних, організаційних та управлінських завдань.

Курсовий проєкт є самостійним науково-практичним дослідженням, що дозволяє оцінити рівень сформованості професійних компетентностей здобувача вищої освіти та його здатність до аналітичної і практичної діяльності.

Основними завданнями курсового проєкту є:

- поглиблення навичок самостійного опрацювання наукових, нормативних та інформаційних джерел, а також статистичних і звітних даних;
- оволодіння методикою економічного аналізу, дослідження та логічного викладення матеріалу;
- формування вміння обґрунтовувати висновки та узагальнення за результатами дослідження;
- набуття навичок виконання техніко-економічних розрахунків;
- розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності підприємства та оцінювання їх економічної ефективності.

Загальні вимоги до курсового проєкту:

- цілеспрямованість і відповідність поставленій меті;
- логічність, послідовність і структурованість викладу матеріалу;
- достатня глибина дослідження та повнота розкриття теми;
- обґрунтованість і переконливість висновків і пропозицій;
- точність формулювань і конкретність викладу;
- використання сучасних даних і підходів до аналізу;
- належний рівень технічного та академічного оформлення.

2. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ ПРОЄКТІВ ТА ПРИКЛАДИ ЗМІСТУ ОКРЕМИХ ТЕМ

Тема курсового проєкту обирається здобувачем вищої освіти самостійно із рекомендованого переліку, сформованого кафедрою відповідно до змісту освітньої компоненти та сучасних вимог до підготовки фахівців. Орієнтовна тематика курсових проєктів наведена в додатку А.

За погодженням із науковим керівником здобувач може запропонувати власну тему дослідження, обґрунтувавши доцільність її вибору, зокрема на основі наявності фактичного матеріалу за місцем проходження практики або роботи.

При виборі теми курсового проєкту доцільно враховувати її актуальність, рівень наукової розробленості, наявність сучасних наукових і практичних джерел, практичну значущість, а також особисту зацікавленість здобувача у дослідженні обраного напрямку.

ПРИКЛАДИ ЗМІСТУ ОКРЕМИХ ТЕМ

ТЕМА: ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I: ПРИБУТОК ЯК РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність прибутку та його характеристика

1.2. Формування та використання прибутку

1.3. Стан виноробної галузі в Україні

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ

2.1 Дослідження тенденцій розвитку виноробних підприємств України

2.2. Аналіз прибутковості виноробних підприємств, рівень та динаміка рентабельності

РОЗДІЛ III: ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ

3.1. Резерви збільшення прибутку та їх оцінка.

3.2. Перспективи розвитку виноробної галузі

3.3. Стратегічна мета, цілі підвищення прибутку та забезпечення досягнення її ефективності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ, ЇЇ ФОРМИ ТА НАПРЯМИ ВСТУП

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

- 1.1. Економічний зміст організації праці на підприємстві
- 1.2. Поділ, кооперація і нормування праці на підприємстві

РОЗДІЛ ІІ. СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ НА МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

- 2.1. Дослідження тенденцій розвитку молокопереробної галузі України
- 2.2. Організація праці на ЗАТ «Лакталіс-Україна»
- 2.3. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів ЗАТ «Лакталіс-Україна»

РОЗДІЛ ІІІ. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ НА МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

- 3.1. Напрями вдосконалення організації праці на молокопереробних підприємствах
- 3.2. Вдосконалення управління функціонуванням підприємства на основі SWOT-аналізу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ТЕМА: ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ, ЇЇ РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- 1.1. Якість продукції як економічна категорія та об'єктивна необхідність її підвищення
- 1.2. Поняття системи управління якістю продукції

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

- 2.1. Система показників якості продукції
- 2.2. Аналіз рівня якості продукції
- 2.3. Економічна оцінка ефективності підвищення якості продукції

РОЗДІЛ ІІІ. ОЦІНКА ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Управління якістю продукції на підприємствах харчової промисловості

3.2. Напрямки підвищення якості продукції підприємств харчової промисловості та їх економічна ефективність в світі та в Україні.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ТЕМА: КАДРОВА ПОЛІТИКА ТА СУЧАСНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1. Поняття та сутність кадрової політики

2. Кадрова стратегія підприємств

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КАДРОВОЮ ПОЛІТИКОЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

2.1. Сучасний стан кадрової політики на підприємствах молочної промисловості

2.2. Ефективність управління кадровою політикою на підприємствах молочної промисловості

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Основні шляхи удосконалення кадрової політики для забезпечення ефективного функціонування підприємств

3.2. Пропозиції щодо забезпечення ефективної реалізації кадрової політики

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ТЕМА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

- 1.1. Стратегія діяльності підприємства: її сутність, види та етапи розробки
- 1.2. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИКО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

2.1. Методичний підхід щодо визначення рівня розвитку підприємств харчової промисловості

2.2. Обґрунтування вибору напрямків стратегічного розвитку підприємства

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ

3.1. Визначення можливих напрямів стратегічного розвитку підприємств харчової промисловості

3.2. Обґрунтування економічної доцільності реалізації стратегії розвитку

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ТЕМА: ДЖЕРЕЛА І ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ

ВСТУП

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

- 1.1. Поняття собівартості продукції, її економічна суть
- 1.2. Витрати підприємства, їх класифікація.

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ СТОВ «АГРОФІРМА «ЗОРЯ»

2.1 . Організаційно-економічна характеристика

2.2. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції

2.3. Дослідження структури витрат на виробництво продукції

РОЗДІЛ ІІІ. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ СТОВ «АГРОФІРМА «ЗОРЯ»

3.1 Напрями та резерви зниження собівартості продукції

3.2. Обґрунтування доцільності пропозиції по зменшенню собівартості продукції

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ТЕМА : КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Поняття конкурентоспроможності галузі та фактори її формування.

1.2. Наукові підходи щодо розвитку конкуренції та конкурентоспроможності

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ

2.1. Аналіз показників, ринку та факторів що впливають на конкурентоспроможність підприємств молочної промисловості.

2.2. Характеристика конкурентної позиції підприємств.

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції харчової промисловості.

3.1 Формування системи забезпечення,, конкурентоспроможності підприємств.

3.2. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції харчової промисловості

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ТЕМА: ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

1.1 Сутність інноваційної діяльності, її характеристика і класифікація

1.2 Види ефективності (ефектів) інноваційної діяльності і принципи оцінювання

1.3 Основні показники ефективності інноваційної діяльності

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

2.1 Загальна характеристика харчової промисловості України

2.2 Аналіз інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості України

2.3 Аналіз ефективності інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості України

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВOSTІ УКРАЇНИ

3.1 Світовий досвід забезпечення інноваційної діяльності

3.2 Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості України

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

3. СТРУКТУРА КУРСОВОГО ПРОЄКТУ, ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Процес виконання курсового проєкту включає такі етапи:

- вибір теми;
- підбір та опрацювання літературних і нормативно-інформаційних джерел;
- складання плану курсового проєкту;
- збір і систематизацію фактичного матеріалу;
- виконання аналітичних та розрахункових досліджень;
- написання тексту курсового проєкту;
- оформлення роботи відповідно до встановлених вимог;
- підготовку до захисту та захист курсового проєкту.

Зміст курсового проєкту відображається у його плані. План курсового проєкту складається здобувачем вищої освіти самостійно та погоджується з науковим керівником. У процесі дослідження, за необхідності, до плану можуть вноситися зміни і доповнення, погоджені з керівником.

Структура курсового проєкту, як правило, включає:

- титульний лист (додаток Б);
- зміст (додаток В);
- вступ;
- основну частину, що поділяється на розділи та підрозділи;

- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Курсовий проєкт, як правило, складається з трьох розділів, кожен з яких може містити 2–3 підрозділи. Рекомендований загальний обсяг курсового проєкту становить 35–40 сторінок друкованого тексту. До загального обсягу не включаються список використаних джерел і додатки.

Вступ. У вступі необхідно:

- ✓ обґрунтувати актуальність обраної теми, її теоретичне та практичне значення;
- ✓ визначити мету та сформулювати основні завдання дослідження;
- ✓ окреслити об'єкт і предмет дослідження;
- ✓ визначити методи дослідження, що використовуються при виконанні курсового проєкту;
- ✓ навести короткий огляд наукових джерел (вітчизняних і зарубіжних авторів), які становлять теоретичну основу дослідження. Рекомендований обсяг вступу – до 2 сторінок.

Розділ 1. Теоретичні основи дослідження. У першому розділі розглядаються теоретичні аспекти обраної теми, здійснюється аналіз наукових, навчально-методичних і нормативних джерел, узагальнюються різні підходи та погляди вчених і практиків щодо досліджуваної проблеми.

Здобувач вищої освіти повинен:

- ✓ проаналізувати ступінь наукової розробленості теми;
- ✓ дослідити нормативно-правове забезпечення (закони України, підзаконні акти тощо);
- ✓ сформулювати власну аргументовану позицію щодо проблеми дослідження;
- ✓ визначити систему економічних показників і методичних підходів, які будуть використані для подальшого аналізу в другому розділі.

Обов'язковим є коректне використання посилань на джерела інформації (наукові праці, статистичні дані, нормативні документи тощо).

Рекомендований обсяг розділу – 15–18 сторінок.

Розділ 2. Аналітична частина дослідження. Другий розділ має аналітичний характер і базується на дослідженні діяльності конкретного підприємства (об'єкта дослідження).

У розділі необхідно:

- ✓ здійснити аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства;
- ✓ оцінити тенденції розвитку та ефективність функціонування об'єкта дослідження;
- ✓ виявити проблемні аспекти та недоліки в діяльності підприємства;
- ✓ сформулювати обґрунтовані висновки за результатами проведеного аналізу.

Фактичний матеріал доцільно ілюструвати таблицями, рисунками, схемами, графіками. У тексті обов'язково наводяться пояснення та інтерпретація отриманих результатів.

Інформаційною базою дослідження є:

- ✓ статистична та фінансова звітність підприємства;
- ✓ планові та фактичні показники діяльності;
- ✓ внутрішні документи (накази, розпорядження, інструкції тощо);
- ✓ результати власних спостережень, опитувань або інших методів збору первинної інформації (за наявності).

Усі використані дані повинні бути достовірними та актуальними, з обов'язковим посиланням на джерела. Рекомендований обсяг розділу – 15–20 сторінок.

Розділ 3. Обґрунтування пропозицій та рекомендацій

У третьому розділі на основі результатів проведеного аналізу розробляються конкретні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення діяльності об'єкта дослідження.

Пропозиції повинні:

- ✓ мати практичний характер;
- ✓ бути економічно обґрунтованими;
- ✓ враховувати сучасні умови господарювання;
- ✓ супроводжуватися розрахунками очікуваної економічної ефективності (за можливості).

У висновках у стислій та логічно узагальненій формі подаються основні теоретичні та практичні результати проведеного дослідження.

Зокрема, у висновках необхідно:

- ✓ узагальнити результати аналізу досліджуваної проблеми;
- ✓ сформулювати основні висновки за результатами кожного розділу;
- ✓ обґрунтувати запропоновані заходи щодо удосконалення діяльності об'єкта дослідження;
- ✓ визначити можливості практичного використання отриманих результатів;
- ✓ оцінити очікувану економічну ефективність запропонованих рішень (за наявності відповідних розрахунків).

Висновки повинні містити чітко сформульовані, логічно обґрунтовані та практично орієнтовані пропозиції, які здобувач вищої освіти представляє до захисту як результат виконання курсового проєкту. Рекомендований обсяг висновків – 3–4 сторінки.

Список використаних джерел. До списку використаних джерел включаються всі джерела, використані при виконанні курсового проєкту: законодавчі та нормативні акти, наукові праці, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, електронні ресурси тощо.

Джерела розміщуються, як правило, в алфавітному порядку за прізвищами авторів або назвами джерел. Оформлення списку здійснюється відповідно до чинних бібліографічних стандартів.

Список використаних джерел відображає рівень опрацювання теми та обізнаність здобувача вищої освіти з науковими й практичними аспектами досліджуваної проблеми.

Рекомендована кількість використаних джерел – не менше 20.

Додатки. У додатках розміщуються допоміжні матеріали, що використовувалися під час виконання курсового проєкту, але не включені до основного тексту роботи.

До додатків можуть належати:

- розрахункові таблиці;
- зразки документів;
- графіки, схеми, діаграми;
- статистичні матеріали;
- інші ілюстративні та інформаційні матеріали, що займають повний аркуш або мають допоміжний характер.

Додатки позначаються великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь) у порядку їх згадування в тексті. У тексті курсового проєкту обов'язково повинні бути посилання на відповідні додатки.

4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ

Курсовий проєкт оформлюється у вигляді друкованого тексту на одному боці аркуша формату А4 (210×297 мм). Текст роботи набирається у текстовому редакторі (наприклад, Microsoft Word) з використанням таких параметрів:

- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14 pt;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- вирівнювання тексту – по ширині.

Поля сторінки повинні становити:

- ліве – 20 мм;
- праве – 10 мм;
- верхнє – 20 мм;
- нижнє – 20 мм.

Текст повинен бути чітким, однакової щільності, без виправлень і помарок. У разі виявлення помилок їх слід виправляти шляхом редагування тексту. Допускається використання загальноприйнятих скорочень (грн, млн, тис., кг, ц, т, га, м, л тощо). Текст курсового проєкту поділяється на розділи та підрозділи. Заголовки розділів друкують великими літерами та розміщують по центру сторінки (наприклад: **ВСТУП**). Заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу малими літерами (крім першої великої). Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Наприклад: **1.1 Сучасні тенденції розвитку підприємств харчової промисловості** Кожний розділ починається з нової сторінки. Підрозділи подаються послідовно в межах розділу без розривів. Відстань між заголовком розділу та підрозділу, а також між заголовком підрозділу і текстом повинна становити 1,5 міжрядкового інтервалу.

Сторінки курсового проєкту нумеруються арабськими цифрами. Нумерація є наскрізною. Номер сторінки проставляється у правому верхньому куті без крапки. На титульному листі номер сторінки не зазначається.

У змісті зазначаються номери сторінок, з яких починаються відповідні структурні елементи (розділи, підрозділи тощо).

Усі цитати, статистичні дані та інші запозичені матеріали повинні супроводжуватися посиланнями на джерела. Посилання подаються у квадратних дужках із зазначенням порядкового номера джерела зі списку та сторінки. Наприклад: [15]; [18].

4.1 Оформлення таблиць. Таблиці слід розміщувати безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На

всі таблиці обов'язково повинні бути посилання в тексті курсового проєкту. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею по центру сторінки. Назва має бути стислою, змістовною та відображати сутність поданої інформації.

Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, наприклад: **Таблиця 2.1.** У разі перенесення таблиці на наступну сторінку над її продовженням зазначають: **Продовження табл. 2.1.**

4.2 Оформлення формул. Формули та рівняння розміщують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, по центру сторінки. Перед і після кожної формули або рівняння залишають один міжрядковий інтервал.

Формули нумерують лише у разі наявності на них посилань у тексті (наприклад: «див. формулу (1.1)»). Нумерація здійснюється арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули і записується у круглих дужках праворуч на рівні формули. Наприклад: **(1.1)** – перша формула першого розділу. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, наведених у формулі, подають безпосередньо під нею у тій послідовності, в якій вони використані. Кожне позначення пояснюють з нового рядка. Перед першим поясненням з абзацу подається слово «де» (без двокрапки).

Наприклад:

$$P_r = \frac{\Pi}{\text{ПС}} \quad (1.1)$$

де

P_r - рівень рентабельності;

Π - прибуток;

ПС – повна собівартість.

4.3 Оформлення ілюстрацій. Ілюстрації (рисунок, графіка, схеми, діаграми) позначають словом «**Рис.**». Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. У тексті обов'язково повинні бути посилання на відповідні ілюстрації. Кожна ілюстрація повинна мати назву, яку розміщують під нею після пояснювальних даних (за наявності). Назва подається разом із номером ілюстрації. Нумерація ілюстрацій здійснюється арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації. Наприклад: **Рис. 1.2** – другий рисунок першого розділу.

4.4. Оформлення додатків. Додатки оформлюють як продовження курсового проєкту на наступних сторінках після списку використаних джерел.

У додатках розміщують допоміжні матеріали, які доповнюють основний текст, але через значний обсяг або допоміжний характер не включені до нього, зокрема:

- звітну інформацію підприємства;
- великі за обсягом таблиці;
- ілюстративні матеріали;
- документи, розрахунки та інші матеріали довідкового характеру.

Додатки розміщують у порядку появи посилань на них у тексті курсового проєкту.

Кожний додаток починається з нової сторінки. У правому верхньому куті сторінки зазначають слово «**Додаток**» і літерне позначення додатка (наприклад: **Додаток А**). Заголовок додатка розміщують симетрично до тексту сторінки та подають з нового рядка малими літерами (крім першої великої). Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки (за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї**). Наприклад: **Додаток А, Додаток Б** тощо. Якщо додаток один, він позначається як **Додаток А**. У

тексті курсового проєкту обов'язково повинні бути посилання на відповідні додатки.

4.5. Оформлення посилань у тексті. Посилання в тексті роботи на літературні джерела необхідно позначати в кінці речення порядковим номером за переліком посилань. При посиланні на рисунки, таблиці, формули, рівняння, вказують їх порядковий номер, наприклад: на рисунку 2.1; дивись рисунок 2.1; у таблиці 2.1; за формулою (2.1); у формулі (2.1)

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ

Курсовий проєкт подається на кафедру для перевірки науковим керівником не пізніше ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії.

Курсовий проєкт, який відповідає вимогам, викладеним у цих методичних рекомендаціях, оцінюється для здобувачів вищої освіти денної форми навчання за стобальною шкалою з урахуванням таких критеріїв:

Таблиця 5.1 - Критерії оцінки курсового проєкту

Критерії	Бали
1. Якість виконання курсового проєкту (змістова частина)	60
Відповідність структури роботи вимогам, логічність і послідовність викладу	10
Теоретичний рівень дослідження, глибина опрацювання джерел	10
Повнота розкриття теми	10
Аналітичний рівень (наявність аналізу, розрахунків, порівнянь)	10
Обґрунтованість висновків і пропозицій	10
Ілюстративність роботи (таблиці, рисунки, графіки)	5
Дотримання вимог до оформлення та списку використаних джерел	5
2. Організація виконання роботи	10
Дотримання календарного плану виконання курсового проєкту	10
3. Захист курсового проєкту	30
Якість доповіді (структурованість, аргументованість, володіння матеріалом)	15
Відповіді на запитання	15

Всього	100
---------------	------------

Співвідношення 100-бальної шкали оцінювання написання та захисту курсового проєкту зі шкалою ECST та 5-бальною шкалою оцінки наведено нижче.

Таблиця 5.2 - Шкала оцінювання успішності здобувачів

Шкала оцінювання		
Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	5 – „Відмінно”
82-89	B	4 – „добре”
75-81	C	4 – „добре”
64-74	D	3 – „задовільно”
60-63	E	3 – „задовільно”
35- 59	FX	2 – „незадовільно”
0-34	F	2 – „незадовільно”

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ

Заключним етапом виконання курсового проєкту є його захист. Захист проводиться у строки, встановлені графіком освітнього процесу. Під час захисту курсового проєкту здобувач вищої освіти повинен продемонструвати належний рівень теоретичних знань і практичної підготовки, вміти чітко та аргументовано викласти основні положення дослідження, обґрунтувати отримані результати та відповісти на поставлені запитання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор, 2020. 620 с.
2. Мацибора В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Каравела, 2023. 320 с.
3. Мостенська Т. Л. Організація виробництва на підприємствах харчової промисловості : навч. посіб. Київ : Кондор, 2024. 304 с.
4. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник : у 3 т. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2024.
5. Олійник Т. Г. Економіка підприємств харчової промисловості : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 181 «Харчові технології» денної форми навчання / уклад. Т.Г. Олійник. Миколаїв : МНАУ, 2022. 97 с.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12408>

Додаткова література

1. Артеменко Л. П., Кравець В. Я. Вплив інвестування на конкурентоспроможність харчової промисловості України. Ефективна економіка. 2024. № 3.
2. Івченко В. М., Зірнзак О. С., Полонська О. М. та ін. Харчова промисловість України у сучасних умовах: ключові аспекти. Економіка харчової промисловості. 2024.
3. Костюк М.В. Економічна сутність конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості на засадах інновацій. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. № 3 (52) (2024). с. 33
4. Сембай Н. Сучасні стратегії інноваційного бізнесу в системі харчової промисловості України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 1.
5. Слободян Н. Я., Левченко Ю. Г., Іванюта Т. М. Вплив інноваційних бізнес-рішень на формування стратегічного потенціалу підприємств харчової промисловості. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9, № 1. С. 122–130.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ ПРОЄКТІВ

1. Харчова промисловість у системі господарського комплексу.
2. Організаційна структура управління харчовою промисловістю.
3. Малі підприємства харчової промисловості та шляхи підвищення ефективності їх діяльності.
4. Методи управління діяльністю харчових підприємств у ринкових умовах.
5. Система управління персоналом підприємств харчової промисловості.
6. Ефективність відтворення і використання основних фондів підприємств харчової промисловості.
7. Ефективність використання оборотних коштів на підприємствах харчової промисловості.
8. Інвестиційна політика підприємств харчової промисловості в умовах ринку.
9. Економічна ефективність інноваційних процесів на підприємствах харчової промисловості.
10. Якість продукції та шляхи її підвищення.
11. Організація контролю якості продукції на підприємствах харчової промисловості та підвищення його ефективності.
12. Конкурентоспроможність продукції на підприємствах харчової промисловості та шляхи її підвищення.
13. Організаційно-економічний механізм сертифікації продукції на підприємствах харчової промисловості
14. Мотиваційна система активізації трудової діяльності на підприємствах харчової промисловості.
15. Продуктивність праці персоналу та резерви її підвищення на підприємствах харчової промисловості.
16. Організація праці на підприємствах харчової промисловості, її форми та напрями.
17. Джерела і шляхи зниження собівартості продукції на підприємствах харчової промисловості.
18. Прибутковість підприємств харчової промисловості та шляхи її підвищення.
19. Економічної ефективності діяльності підприємств харчової промисловості та чинники її підвищення.
20. Формування стратегії розвитку підприємств харчової промисловості.
21. Кадрова політика та сучасна система управління персоналом на підприємствах харчової промисловості.

22. Основні засоби підприємств хлібопекарської галузі: поняття, функціонально-елементний склад та структура.
23. Ефективність відтворення та використання основних фондів підприємств кондитерської галузі.
24. Кадрова політика та сучасна система управління персоналом на підприємствах молочної галузі.
25. Кадрова політика та сучасна система управління персоналом на підприємствах м'ясної галузі.
26. Продуктивність праці персоналу та резерви її підвищення на підприємствах макаронної галузі.
27. Продуктивність праці персоналу та резерви її підвищення на підприємствах цукрової галузі.
28. Прибутковість підприємств виноробної галузі та шляхи її підвищення.
29. Інвестиційна політика підприємств кондитерської галузі в умовах ринку.
30. Джерела і шляхи зниження собівартості продукції на підприємствах молочної галузі.
31. Цифровізація управління підприємствами харчової промисловості.
32. Маркетингова діяльність підприємств харчової промисловості в умовах конкурентного ринку.
33. Управління ризиками на підприємствах харчової промисловості.
34. Енергоефективність та ресурсозбереження на підприємствах харчової промисловості.
35. Сталий розвиток підприємств харчової промисловості: економічні, екологічні та соціальні аспекти.

Додаток Б

Зразок титульного листа курсового проекту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

КУРСОВИЙ ПРОЄКТ

з дисципліни: “Економіка підприємств харчової промисловості”

на тему :

«Харчова промисловість у системі господарського комплексу»

Виконав:

здобувач вищої освіти

групи ХТ 4/1

Іванов І.І.

Перевірив:

МИКОЛАЇВ 2025

Додаток В

Зразок плану курсового проєкту

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА ВИДИ ОПЛАТИ ПРАЦІ

1.1.Правові основи організації оплати праці в Україні

1.2.Принципи оплати праці

1.3.Форми та системи оплати праці

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1.Фінансово-економічна характеристика підприємства

2.2.Динаміка структури фонду оплати праці на підприємстві

2.3.Ефективність оплати праці на підприємстві

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА ЗАХОДИ З ПОКРАЩЕННЯ
ОПЛАТИ ПРАЦІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Методичні вказівки

Укладач:
Олійник Тетяна Георгіївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 2,5.
Тираж 30 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.